

Philip Roth. Nemesis.

Albert Bonniers förlag

I teologins värld talas om teodicéproblemet. En frågeställning kring hur en gud som är god kan tillåta att det finns och sker ont i världen. Det är en ekvation, som trots många spetsfundigheter aldrig går att lösa. Antingen är den allsmäktige guden likgiltig inför människors lidande och alls inte särskilt god eller är gud vanmäktig och ser på när det onda äger rum utan att kunna göra något. Då måste någon annan axla skulden.

I Philip Roths sista roman med vilken han avslutar ett långt och ytterst framgångsrikt författarskap är denna fråga högst aktuell för den unge judiske fritidsledaren Bucky Cantor i New Jersey. Det är sommaren 1944 och världen av full av ondska. I Europa och vid Stilla havet kämpar hundratusentals unga amerikanska män i ett krig som går mot sitt crescendo. I New Jersey pågår ett annat krig; en polioepidemi som skördar offer bland barn och ungdomar. En osynlig fiende man då inte visste mycket om. Tänk om denna fiende finns i dig. Att det är du som bär på detta virus. Är du då en del av ondskan? Bucky Cantor driver sommaraktiviteter för kvarterens ungdomar på skolgården. Han är ratad som soldat på grund av stark närsynthet, vilket han kompenserar med ihärdigt idrottande, en hög moral och en lika ädel ambition att tjäna och skydda andra. När så barn efter barn insjuknar i polio väcks föräldrars starka oro med hysteriska övertoner och ett letande efter syndabockar. För Bucky Cantor är gud denna syndabock, som tillåter det onda att ske. På ett sommarläger för barn uppe i bergen finns hans flickvän Marcia som ledare. Hon vill att Bucky kommer dit, bort från den osunda miljön på sommarheta skolgårdar. Bucky Cantor brottas mellan plikt och egna behov. Frågan om gud och ansvar ska förfölja honom, tills så skulden en dag blir hans egen. Likt en biblisk tragisk gestalt bär han sin fiende inom sig. Bucky Cantor drivs utanför alla gränser att kompensera varför han inte är i kriget. Den som inte slutar kämpa med kravet på rättvisa utvecklar till slut ett övermod mot tillvarons begränsningar. Nemesis är i den grekiska mytologin gudinnan som straffar människor för detta övermod. Ibland är det bättre att släppa sökande och krav efter upprättelse och rättvisa. Philip Roths roman med samma namn är en utmärkt bok för en bokcirkel i djupa samtal om skuld, ansvar, kompromisser och relationer. Philip Roth avslutar sitt författarskap med en berättelse som är lika mycket psykologi som teologi. Likt som i så många andra romaner har han en sällsam förmåga att fånga scener in i minsta detalj.

Vad än Philip Roth väljer att berätta om så blir historien levande och pulserande. Den som inte läst honom innan kan med fördel närma sig hans författarskap med denna allra sista roman. Mästerligt av en mästare.

Jakob Carlander